

Stowarzyszenie
Architektury
Krajobrazu

Standardy i współczesne wyzwania dla kształtowania zieleni w Łodzi

dr inż. arch. kraj. Łukasz Dworniczak

Łódź, 07.03.2020

Standardy kształtowania zieleni w Polsce

Standardy zakładania i pielęgnacji podstawowych rodzajów terenów zieleni w mieście

Załącznik nr 3 do uchwały Nr LXI/863/12 Rady Miasta Krakowa z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla miasta Krakowa na lata 2012-2015 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2011 r. oraz perspektywą na lata 2016-2019. (2012)

Standardy zakładania i pielęgnacji podstawowych rodzajów terenów zieleni w Krakowie

Kierunki rozwoju i zarządzania terenami zieleni w Krakowie na lata 2017-2030 aneks III

Autor: Piotr Muras

Kraków 2016

Standardy kształtowania zieleni Warszawy

Opracowanie: Polskie Towarzystwo Dendrologiczne, Autorzy: Jacek Borowski, Beata Fortuna-Antoszkiewicz, Jan Łukaszewicz, Edyta Roston-Szeryńska, Marek Sitarski, Marzena Suchocka, Czesław Wysocki

Warszawa, kwiecień 2016 r.

Katalog zielono – niebieskiej infrastruktury. Część II. Wytyczne i rozwiązania Budowa i przebudowa kanalizacji

deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych na terenie miasta Bydgoszczy. / Wydanie 1.1 | 31

sierpnia 2017 Opracowanie: Arup Polska, Autorzy: Dastin Adamowski, Jacek Zalewski, Paweł Paluch, Tomasz Glixelli

MWiK w Bydgoszczy and Arup

Standardy urządzania i pielęgnowania terenów zieleni w mieście

2017, Urząd Miasta Kielce, Wydział Usług Komunalnych i Zarządzania Środowiskiem

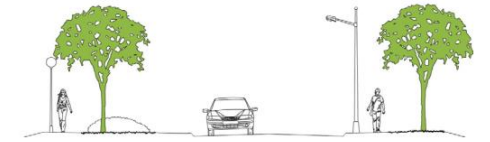
Zarządzenie nr 5081/16 Prezydenta Wrocławia z dn. 11 sierpnia 2016 r. w sprawie ochrony drzew i rozwoju terenów zieleni Wrocław

Wybrane standardy będące w fazie projektu

- Polityka Ochrony Drzew Miasta Stołecznego Warszawa
Planowana kompleksowa ochrona drzew - 7 standardów
- Zarządzenie Prezydenta Poznania w sprawie warunków i standardów ochrony drzewostanu
- Standardy realizacji małej retencji - Gdańskie Wody Sp. z o.o.
- Projekt zarządzenia Prezydenta Wrocławia w sprawie ochrony drzew i rozwoju terenów zieleni Wrocławia
- **Wytyczne dotyczące wykonania i odbioru prac przy drzewach**
Autor: Artur Maj
Urząd Miasta Zielona Góra, Departament Przedsiębiorczości i Gospodarki Komunalnej, 2017

Standardy we Wrocławiu – potrzeba koordynacji działań

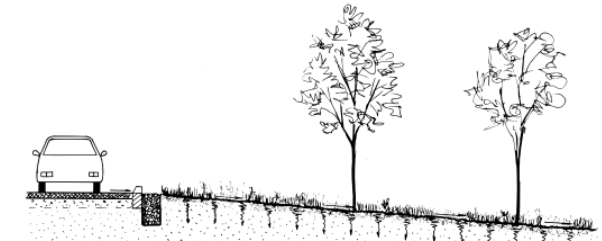
- Zarządzenie nr 5081/16 Prezydenta Wrocławia z dn. 11 sierpnia 2016 r. w sprawie ochrony drzew i rozwoju terenów zieleni Wrocław
- Propozycje standardów w zakresie kształtowania zieleni wysokiej miejskich tras komunikacyjnych
Elżbieta Szopińska, Justyna Zygmunt-Rubaszek, 2007
- Zarządzenie nr 6541/17 Prezydenta Wrocławia z dn. 17 marca 2016 r. w sprawie gospodarowania wodami opadowymi we Wrocławiu
- Katalog dobrych praktyk – zasady zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi pochodzącymi z nawierzchni pasów drogowych
- **Wrocławskie standardy kształtowania przestrzeni miejskich przyjaznych pieszym**
Autorzy: Krzysztof Cebrat, Jacek Wiszniowski, Agnieszka Bocheńska-Niemiec, Katarzyna Kusowska, Alicja Romaniak, Ewa Walter, Łukasz Tyrka
- Katalog mebli miejskich
- Dobory materiału roślinnego do nasadzeń, Autor: Elżbieta Szopińska
- Standard przeliczania nasadzeń zastępczych / Autor: Monika Ziemiańska
- Planowane Standardy gospodarowania wodami opadowymi - MPWIK
- Planowane Standardy kształtowania zieleni w pasach drogowych - WIM
- Standardy promocji zieleni – np. Leksykon Zieleni Wrocławia

PROPOZYCJE
STANDARDÓW W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA
ZIELENI WYSOKIEJ
MIEJSKICH TRAS KOMUNIKACYJNYCH

KATALOG
DOBRYCH
PRAKTYK

ZASADY
ZRÓWNOWAŻONEGO
GOSPODAROWANIA
WODAMI OPADOWYMI
pochodzącymi z nawierzchni pasów drogowych

WROCŁAWSKIE
STANDARDY KSZTAŁTOWANIA
PRZESTRZENI MIEJSKICH
PRZYJAZNYCH PIESZYM

Przyczyny opracowania standardów

- Brak szczegółowych regulacji w polskim prawie
- Wyzwania **ochrony drzew** i krzewów
- Potrzeba **retencji wód** opadowych i ochrony gleby
- Podnoszenia **jakości realizacji prac**
- Oczekiwania społeczne

Standardy kształtowania zieleni w Łodzi
(projekt)

opracowane przez
Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu

październik 2018 r.

Wytyczne zamawiającego

- Uporządkowanie zagadnień związanych z kształtowaniem zieleni w Łodzi
- Szczegółowy i rozbudowany zakres merytoryczny
- Wsparcie jednostek UMŁ w realizacji inwestycji
- Rozsądna objętość opracowania – ok. 100 stron

Jednostki UMŁ

Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa / Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi / Biuro Architekta Miasta

Wydział Urbanistyki i Architektury / Zarząd Dróg i Transportu / Zarząd Inwestycji Miejskich / Biuro Inżyniera Miasta UMŁ

Miejska Pracownia Urbanistyczna / Biuro ds. Rewitalizacji / Wydział ds. Zarządzania Projektami UMŁ / Oddział ds. EXPO w Wydziale ds. Zarządzania Projektami UMŁ

Wydział Edukacji UMŁ / Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji / Wydział Sportu UMŁ / Wydział Gospodarki Komunalnej UMŁ

Wydział Dysponowania Mieniem UMŁ / Zarząd Lokali Miejskich / Cmentarze Komunalne UMŁ

**Zarząd Zieleni Miejskiej
w Łodzi**

Standardy kształtowania zieleni miejskiej Łodzi

Redakcja: dr inż. arch. kraj. **Łukasz Dworniczak**, dr arch. kraj. **Piotr Reda**

Opracowania merytoryczne:

mgr inż. **Piotr Drozda** – Strefa Zieleni / FAP

dr inż. arch. kraj. **Łukasz Dworniczak** – PHU Dworniczak s.c. / SAK

mgr inż. **Małgorzata Dyngosz** – Malwa Ogrody / SAK

dr inż. arch. kraj. **Anna Gałęcka-Drozda** – Strefa Zieleni / SAK

mgr inż. **Mariusz Krynicki** – UM w Łądku Zdroju / SAK

mgr inż. arch. kraj. **Anna Popów-Nowicka** – CER UP / SAK

dr inż. **Joanna Rayss** – Zielenarium / Wody Gdańskie / SAK

dr arch. kraj. **Piotr Reda** – Leap Project Studio / SAK

dr inż. **Daniel Skarżyński** – Greenarte / PSDZ

Konsultacja merytoryczna:

mgr inż. **Dominika Andrzejewska-Wąs** – Demateria / SAK

dr inż. arch. **Krzysztof Cebrat** – WA PWr

mgr inż. arch. kraj. **Szymon Rozalski** – ZZM Wrocław / SAK

Grafika: Mateusz Kulon, Agata Kwaśniewska, Maciej Motas

Odbiorcy Standardów

Standardy kierowane są do wszystkich osób odpowiedzialnych za kształtowanie i utrzymanie terenów zieleni:

- urzędników,
- zarządców terenów,
- projektantów,
- wykonawców prac oraz
- specjalistów prowadzących nadzory.

Zakres standardów

- ochrona zieleni w trakcie procesu inwestycyjnego
- projektowanie zieleni miejskiej
- zakładanie zieleni
- utrzymanie zieleni miejskiej
- wymagania wobec wykonawców oraz osób biorących udział w procesie inwestycyjnym, związanym z zielenią

Spis treści

1.	Wstęp	6	4.	Standardy zakładania zieleni	80
1.1.	Proces inwestycyjny i pojęcia podstawowe	7	4.1.	Formalności związane z realizacją nasadzeń	80
1.2.	Przyjęty sposób zapisu	8	4.2.	Sadzenie drzew i krzewów	81
1.3.	Prawne umocowania standardów	8	4.3.	Zakładanie trawników i łąk kwiatowych	93
2.	Standardy ochrony zieleni	11	4.4.	Zakładanie rabat i kwietników	94
2.1.	Zadania administracyjne związane z koordynacją	12	4.5.	Zakładanie roślinności wodnej i nadwodnej	95
2.2.	Dokumentacje związane z ochroną zieleni	14	4.6.	Wytyczne dotyczące specjalnych form zieleni	96
2.3.	Ochrona zieleni zastanej na obszarze inwestycji	24	5.	Standardy utrzymania zieleni miejskiej	103
3.	Standardy projektowania zieleni	38	5.1.	Pielęgnacja drzew i krzewów	103
3.1.	Uwarunkowania dla procesu projektowego	39	5.2.	Pielęgnacja trawników	112
3.2.	Opracowania projektowe	44	5.3.	Pielęgnacja rabat i kwietników	113
3.3.	Zasady projektowania nowych terenów zieleni	56	5.4.	Pielęgnacja roślinności wodnej i nadwodnej	114
			5.5.	Pielęgnacja zieleni w pojemnikach	115
			5.6.	Inne działania związane z utrzymaniem zieleni	115
			6.	Wymagania wobec wykonawców oraz osób biorących udział w procesie inwestycyjnym	117
			7.	Informacje końcowe	119

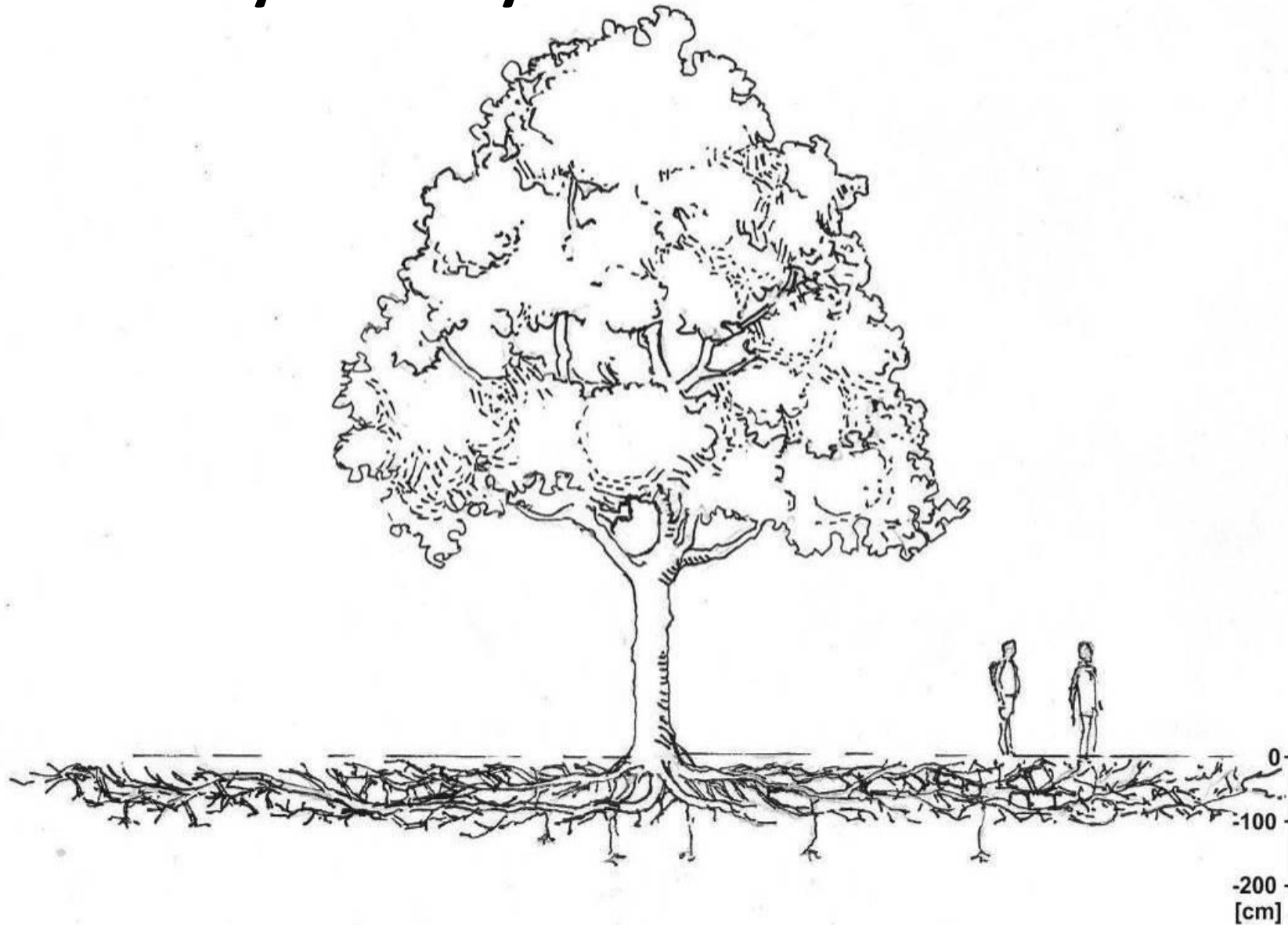
2. Standardy ochrony zieleni

Str. 12-13 – ogólne wskazania

2.1. Zadania administracyjne związane z koordynacją inwestycji

- Etap przygotowania zamówienia publicznego
- Etap projektowy
- Etap realizacji prac wykonawczych
- Etap powykonawczy (utrzymanie terenu)

2. Standardy ochrony zieleni

2. Standardy ochrony zieleni

Str. 24-31

2.3. Ochrona zieleni zastanej na obszarze inwestycji

2.3.1. Ochrona drzew i krzewów na placu budowy

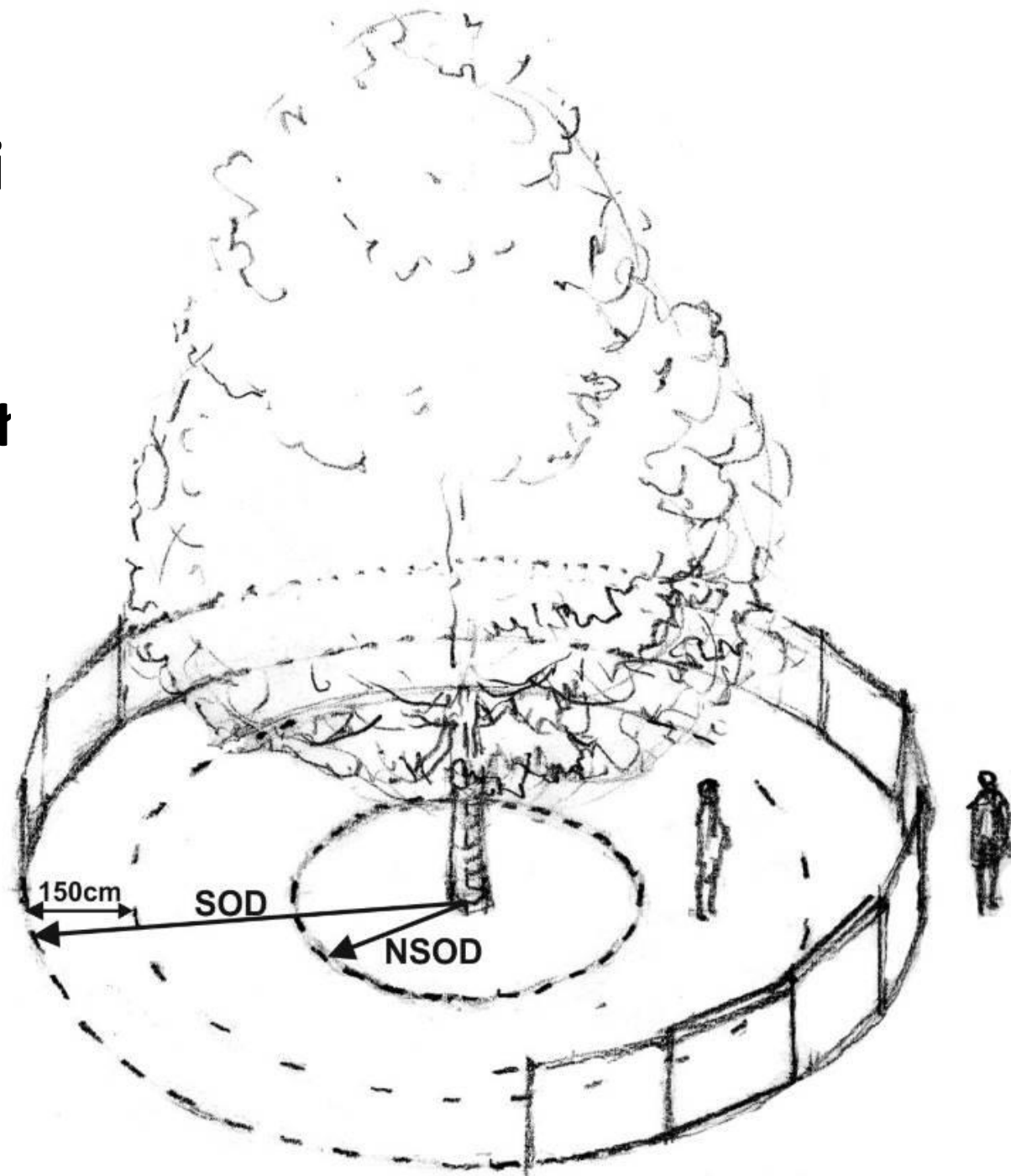
- Przekazanie terenu na potrzeby robót
- Wyznaczenie stref ochronnych wokół drzewa
- Zabezpieczenie drzew i krzewów
- Pielęgnacja roślin podczas robót budowlanych
- Prace porządkowe i rekultywacja gleby po zakończeniu prac budowlanych

2. Standardy ochrony zieleni

Wyznaczenie stref ochronnych wokół drzewa

- Strefa ochrony drzewa (SOD)
- Nienaruszalna strefa ochrony drzewa (NSOD)

2. Standardy ochrony zieleni

Str. 31-33

2.3. Ochrona zieleni zastanej na obszarze inwestycji

2.3.2. Technologie minimalizujące kolizje z roślinami

- Rozwiązania projektowe
- Technologie bezrozkopowe
- Prace ziemne wykonywane sprężonym powietrzem
- Zabezpieczenia korzeni w otwartych wykopach

Odślanianie systemu korzeniowego za pomocą sprężonego powietrza – przygotowanie drzewa do przemieszczenia (źródło: <https://takingplaceinthetrees.net/category/air-spade/>)

5.1.3. Podstawowe zabiegi pielęgnacyjne

Zalecane innowacyjne metody prac

Podstawowe zasady ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym:

- sposoby poprawy warunków siedliskowych
- poprawa struktury gruntu

Fot. M. Motas <http://arborysta.com/praca-z-wykorzystaniem-air-spade/>

3. Standardy projektowania zieleni

3.2. Opracowania projektowe

3.2.3. Rozwiązania dla różnorodności biologicznej

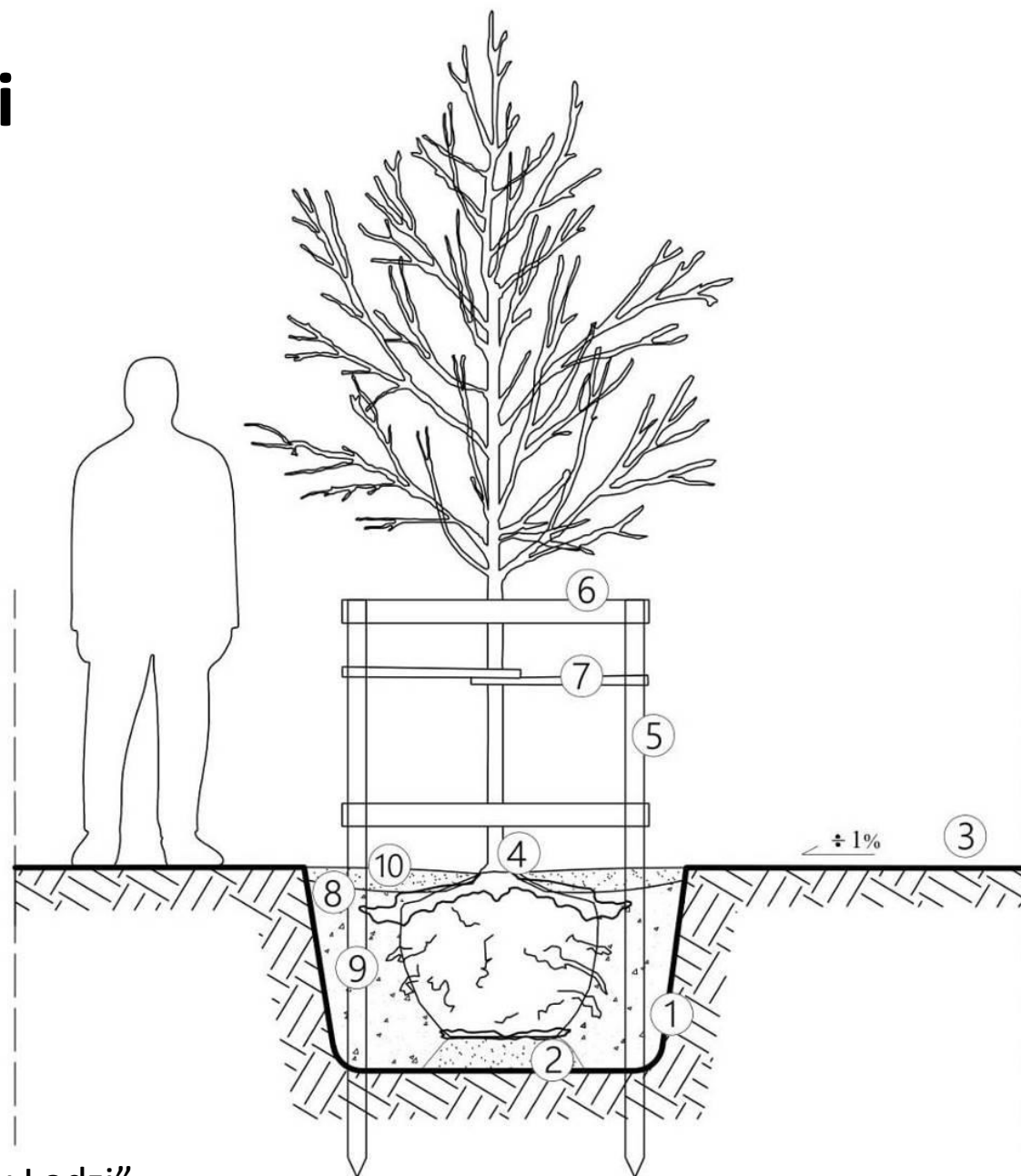
3.2.4. Rozwiązania poprawiające retencję wody

4. Standardy zakładania zieleni

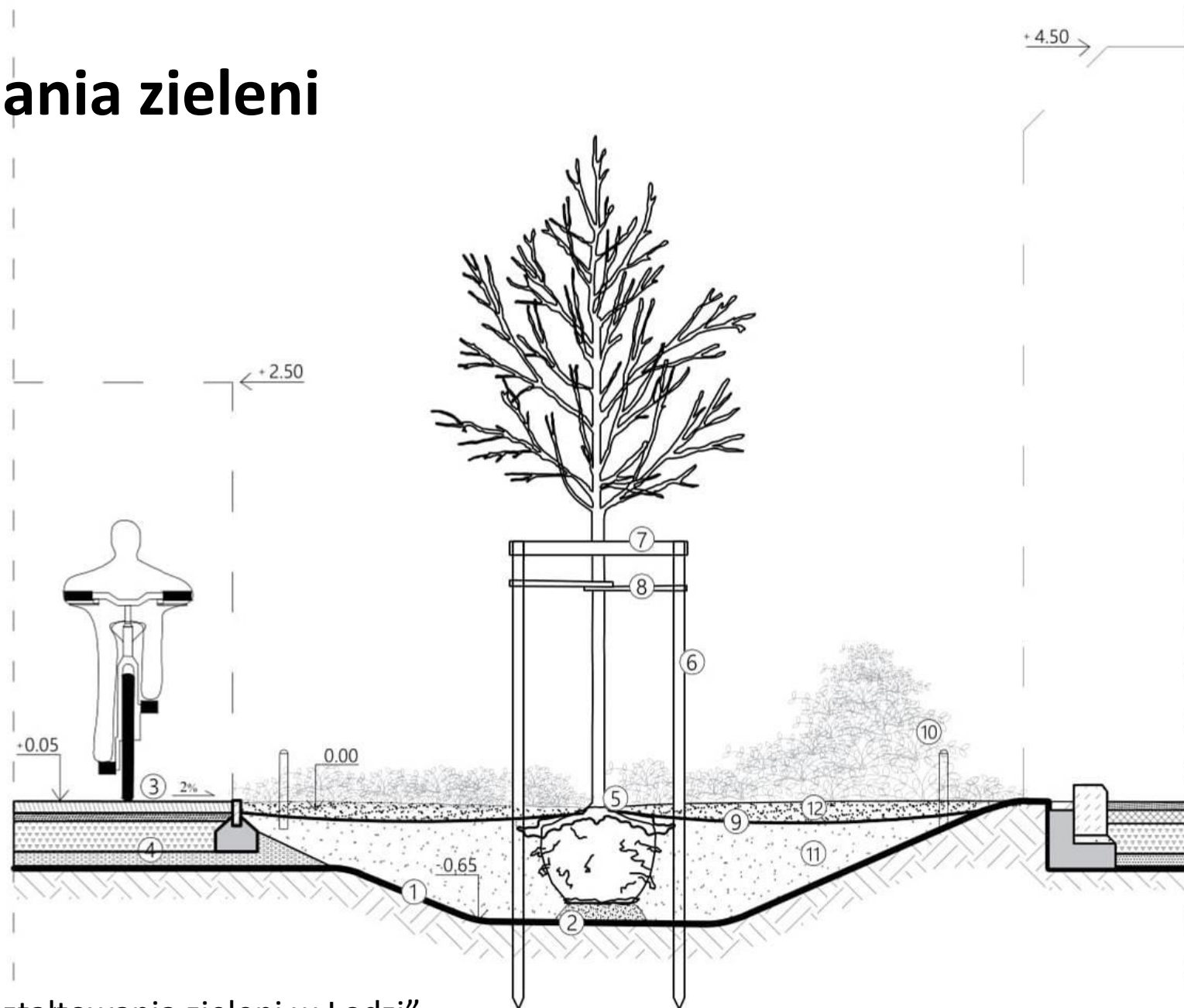
- 4.1. Formalności związane z realizacją nasadzeń na terenach miejskich
- 4.2. Sadzenie drzew i krzewów
- 4.3. Zakładanie trawników i łąk
- 4.4. Zakładanie rabat i kwietników
- 4.5. Zakładanie roślinności wodnej i nadwodnej

Schemat sadzenia drzewa (variant 1.)
w warunkach sprzyjających

4. Standardy zakładania zieleni

Schemat sadzenia drzewa (wariant 2.)
w pasie drogowym

4. Standardy zakładania zieleni

4.6. Wytyczne dotyczące specjalnych form zieleni

4.6.1. Biogrupy

4.6.2. Pnącza w trudnych warunkach

4.6.3. Zieleń tymczasowa i ruderalna

4.6.4. Zieleń w pojemnikach

4.6.5. Ogrody wertykalne

4.6.6. Zielone dachy

4.6.7. Zielone torowiska

Łódzki Panel Obywatelski – Zieleń w mieście

Postulaty eksperckie

Obywatele motywują sąsiadów

- Wprowadzanie pnączy
- Zbieranie wód opadowych
- Zmieniamy parkingi na zielen

Obywatele wspierają samorząd

- Przyjęcie standardów
- Edukowanie i nadzorowanie wykonawców
- Wdrażanie Standardów we wszystkich jednostkach miejskich

Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu > www.sak.org.pl

Naszą misją jest:

- **podnoszenie standardów** w projektowaniu i realizacji terenów zieleni,
- **edukacja architektów krajobrazu** i innych uczestników procesu inwestycyjnego,
- **promocja architektów krajobrazu** oraz stwarzanie możliwości ich współpracy w interdyscyplinarnych zespołach.

Stowarzyszenie
Architektury
Krajobrazu

Członkowie wspierający SAK

STONE
GARDEN

GREEN CITY LIFE

woda na czasie

Politechnika Krakowska
im. Tadeusza Kościuszki

NOWOCZESNE ROZWIĄZANIA SUDORLANE

PROFESSIONAL GRASS SEEDS

spółka z o.o.

Dziękuję za uwagę

Zapraszamy do współpracy

Łukasz Dworniczak tel. 500 013 574 lukasz.dworniczak@gmail.com

Stowarzyszenie
Architektury
Krajobrazu